ISSN: 2181-3906
2025

International scientific journal
«MODERN SCIENCE AND RESEARCH»
VOLUME 4 / ISSUE 10 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

TASVIRIY SAN'ATDA RANGLAR YORDAMIDA QO'LLANILADIGAN USULLAR

Qaxramonova Gulruh Shuxrat qizi
Qarshi Davlat Universiteti San'atshunislik fakulteti 3 bosqich talabasi.
Murojaat uchun Tel. 94 554 23 05 qaxramonovagulruh@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.17468468

Annotatsiya. *Tasviriy san'at turlari ichida akvarel buyoqlar bilan ishlash o'ziga xos noyob texnika va noziklikni talab etadi. Akvarel buyo'g'i yengillik, shaffoflik va ranglar uyg'unligini ifodalash imkonini beradi. Shuning uchun u rangtasvir san'atida keng qullaniladi.*

Kalit so'zlar: *Tasviriy san'at, tushuvchi soya, rangli ashyolar, kompozitsia, rasm, rang va ritm.*

METHODS USED IN FINE ARTS WITH THE HELP OF COLORS

Annotation. *Among the types of fine arts, working with watercolor paints requires a unique technique and subtlety. Watercolor paint allows you to express lightness, transparency and harmony of colors. Therefore, it is widely used in fine art.*

Keywords: *Fine art, falling shadow, colored objects, composition, painting, color and rhythm.*

ПРИЁМЫ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ В ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМ ИСКУССТВЕ С ПОМОЩЬЮ ЦВЕТА

Аннотация. *Среди видов изобразительного искусства работа акварелью требует особой техники и тонкости. Акварель позволяет передать лёгкость, прозрачность и гармонию цветов. Поэтому она широко используется в изобразительном искусстве.*

Ключевые слова: *Изобразительное искусство, падающая тень, цветные объекты, композиция, живопись, цвет и ритм.*

Kirish

Rang-tasvir- tasviriy san'at turi biror qattiq yuzada rangli ashyolarda, masalan bo'yoqlar yordamida yaratiladigan badiiy asar. Rangli voqelikni badiiy tasvirlash va talqin qilish, tomoshabin fikri va tuyg'ulariga ta'sir etishning muhim vositasi: muhim ijtomoiy mazmun va rang-barang g'oyaviy vazifalarga ega. Rangli asarning g'oyaviy mazmuni uning mavzu syujetida mujassamlashadi, sujetni rassom Rangli ifoda vositalari kompozitsiya, rasm, rang, ritm va boshqalar orqali ro'yobga chiqaradi.

Asosiy qism

Rasimning muhim tasviriy va ta'sir vositasi- rang. Rang orqali borliq yoki xayoliy dunyoni ko'rinarli shakllarda tasvirlaydi, makonning cheksizligi, undagi narslarning rang-barangligini, moddiyligini hajm va fakturasini ko'rsatishi, harakat, inson ruhiyatidagi o'zgarishlar, murakkab hissiy kechinmalar, o'y-xayollarni aks ettirishi mumkin. Rangning tasviriy ifoda vositasi va ishlash uslubi ishlatiladigan rang, qurollar xususiyati, eritgichlar, asosi funtga bog'liq, yuzasi silliq yoki g'adirbudir berilishiga qarab asar ko'rinishiga turlicha ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ijodkor asavvuri va ongida paydo bo'lgan g'oya qorlamasini qalam yordamida qog'oz yoki kartonda ishlab oladi va bajariladigan ishning mohiyatiga ko'ra ishlov beriladi. Rang berishda esaasta suyultirilgan rang bilanboshlab ko'p qatlamli lessirovka yoki kerak rangni bir qo'yishda bir qatlamli alla prima bajarish mumkin.

O’zbekistonda Rang san’ati qadimdan mavjud bo’lgan. Ilk namunalar ibtidoiy jamoa davriga borib taqaladi- Ibtidoiy san’at, Zarautsoy rasmlari. Miloddan avvalgi 1 ming yillikning oxiri va milodiy 1 ming yillik boshlarida Rang o’zining gullagan davrini boshidan kechirgan Afrosiyob, Varaxsha, Bolaliktepa, Tuproqqal’a va boshqalardagi devoriy rasmlar. Bu davrda Rangning yassi bezak yo’nalishida mahalliy local ranglari bajarilgan. Amir Temur va Temuriylar davrida monumental Rang-devoriyrassomlik, mozaika bilan birga miniatyura san’ati rivojlangan. Kamoliddin Behzod, Mahmud QMuzahqib, Muhammad Murod Samarqandiy va boshqalarning asarlari dunyoga keldi. 19-asr o’rtalaridan boshlab Turkistonda dastgoh san’ati shakllana boshladi va 20- asr o’zbek milliy Rasm maktabi yaratildi. Rasmning hamma tur va janrlarida asarlar yaratildi. Rasmning hamma tur va janrlarida asarlar yaratildi, miniatyura, vitraj san’ati qayta tiklandi. Bugungi kunda Rasm san’ati janr hamjamiyati bilan qaorda rivojlanmoqda, uning g’oyaviy plastic rivoji ustida rassomlar izlanmoqda mehnat qilmoqda.

Xulosa

Tasviriy san’atda ranglarning o‘rni beqiyos bo‘lib, ular asarning mazmuni, g‘oyasi va hissiy ta’sirini belgilovchi asosiy omil sanaladi. Ranglar orqali rassom o‘z ichki kechinmalarini ifodalaydi, tabiat go‘zalligini yoki inson ruhiyatini yoritadi. Har bir rangning o‘ziga xos ohangdorligi, uyg‘unligi va kontrasti mavjud bo‘lib, ularni to‘g‘ri qo‘llash asarning badiiy qiymatini oshiradi. Shuningdek, ranglar yordamida yorug‘lik, soya, masofa va shaklni ifodalashda turli usullar — tonallik, kontrast, komplementar ranglar va rang o‘tish texnikalari samarali qo‘llanadi.

Takliflar

1. Tasviriy san’at darslarida rangshunoslik bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlarga ko‘proq e’tibor qaratish lozim.
2. O‘quvchilarda rang sezgirligini rivojlantirish uchun rang aralashtirish, kontrast yaratish, rang uyg‘unligini topish mashqlari tizimli o‘rgatilishi kerak.
3. Mahalliy rassomlar ijodidan namunalar asosida milliy ranglar uyg‘unligini o‘rganish metodikasini takomillashtirish zarur.
4. Zamonaviy raqamli san’at (digital art) yo‘nalishida rang ishlash texnologiyalarini o‘qitish bo‘yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish maqsadga muvofiq.
5. Ranglarning psixologik ta’sirini o‘rganish orqali san’at asarlarida inson ruhiyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatish yo‘nalishlarini rivojlantirish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Taktash R.X. Izobrazitelnoye iskusstvo Uzbekistana. – Toshkent: 1972.
2. Iskusstvo Sovetskogo Uzbekistana. – Moskva: 1976.
3. O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. Birinchi jild. – Toshkent: 2000.
4. Raxmonov A. Tasviriy san’at asoslari. – Toshkent: “O‘qituvchi”, 2010.
5. Jo‘rayev M. Rangshunoslik va tasviriy san’at metodikasi. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2015.